

KAPİTALİZMİN SONUÇLARINA VE KAPİTALİZME KARŞI OLMAK

15 Temmuz 2021

Yıldırım Koç

Türkiye işçi sınıfı tarihinde 1968-1970 dönemi çok hareketlidir. İşçilerin epeyce bir bölümünün DİSK'e bağlı sendikalara yönelişi, fabrika işgalleri, yürüyüşler, mitingler ve 15-16 Haziran 1970 eylemi. Tüm bunlar, Türkiye tarihinde ilk kez oluyordu. Sosyalistler, haklı olarak, bu eylemlere büyük umutlarla yaklaştı. Ancak bu eylemlere katılanların belki de büyük bölümü 1969 milletvekili genel seçimlerinde Adalet Partisi'ne oy verdi. 1969'da işçiler arasında TİP'e oy verenler çok küçük bir azınlıktı.

Kamu kesimi işçilerinin 1989 Bahar Eylemleri sosyalistleri yine (haklı olarak) heyecanlandırdı. O tarihe kadar büyük ölçüde sessizliğini korumuş olan kamu kesimi işçileri, ilk kez büyük yürüyüşler, çok zengin eylemler gerçekleştirdi. Hele Zonguldak maden işçilerinin 4-8 Ocak 1991 Zonguldak-Mengen yürüyüşü ve Türk-İş'in 3 Ocak 1991 genel grevi, insanları daha da bir coşturdu. Ancak bu eylemlere katılanların çok büyük bölümü 1991 yılı sonundaki milletvekili genel seçimlerinde DYP, ANAP ve SHP'ye oy verdi.

Eğer toplumsal mücadele sürecinde iki olguyu birbirine karıştırırsanız, sık sık hayal kırıklığına uğrarsınız.

Kapitalizmin sonuçlarına karşı olmak ve bunlara karşı mücadele etmek ayrıdır, kapitalizme karşı olmak ayrıdır. Sosyalistler kapitalizme karşıdır. Eğer toplumsal mücadele sürecinde bir yanılırsa, kapitalizmin sonuçlarına karşı gelişen eylemleri, kapitalizme karşı eylemler olarak algılayabilirler, heyecanlanabilirler ve ardından yine büyük bir hayal kırıklığına uğrayabilirler.

Benim gibiler, kapitalizmin sonuçlarına karşı olmak ile kapitalizme karşı olmayı bütünleştirir.

Kapitalizm bir sömürü düzenidir. Değeri işçiler yaratır; üretim araçlarına sahip olan sermayedar, işçilerin yarattığı değer bir bölümüne el koyar. Bir sömürü söz konusudur. Ancak iş sömürüyle bitmez. Sömürüyü tamamlayan baskı da vardır. Ayrıca, sermayedar sınıf yalnızca kendi işçisini sömürmekle yetinmez; sömürgeler elde eder; sömürge halklarını sömürür ve ezer. İnsanlığın bugünkü üretim düzeyi, tüm insanlar için insanca yaşanabilecek koşullar sağlamaya yeterlidir. Ancak gelir ve servet dağılımındaki büyük adaletsizlik ve sermayedar sınıfın üretim araçları üzerindeki mülkiyeti, bunun önündeki engeldir. Benim gibilerin kapitalizme karşı olmasının birinci nedeni bu.

Ancak 1968-1970 dönemindeki fabrika işgallerine ve 1989-1991 dönemindeki eylemlere katılan işçilerin çok büyük çoğunluğu, bu sömürüyü algılayıp, sömürüye karşı çıkmıyordu. Aldıkları ücretlerin satınalma gücü (gerçek ücretleri) çok düşmüştü; ciddi bir mutlak yoksullaşma yaşıyorlardı. Hayat onları, bu yoksulluğa karşı mücadele etmeye zorladı ve mücadele ettiler. Başarılı da oldular. Belki başarılı olmasalardı, başka siyasal arayışları sunanlara yönelecekler, kapitalizmin sonuçlarına karşı olmanın ötesinde kapitalizme de karşı olacaktı. Ancak, örneğin 1989-1991 döneminde, kapitalizmin sonuçlarına karşı mücadele ettiklerinde, 12 Eylül Darbesi sonrasında gerçek ücretlerde meydana gelen düşüşü fazlasıyla telafi ettiler. Diğer bazı hakları alamadılar, ancak ücretlerini ciddi biçimde artırdılar. O zaman da, niçin kapitalizme karşı çıksınlar ki! Kapitalizmin sonuçlarına karşı mücadelede ettiler ve gerçek ücretlerde yaşadıkları olumsuzlukları fazlasıyla giderdiler.

Eğer kapitalizmin sonuçlarına karşı verilen mücadeleyle kapitalizme karşı verilen mücadeleyi karıştırırsanız, işçilerin bu tavır karşısında hayal kırıklığına uğrarsınız, moraliniz bozulur.

Eğer kapitalizmin sonuçlarına (işsizlik, yoksullaşma, işyerindeki hakların kısıtlanması, vb.) karşı verilen mücadele istenen sonucu sağlamazsa, sorunlar artmaya devam ederse, işçiler alternatif çözümler ararlar. Eğer bu süreçte, sorunun temel nedeninin kapitalizm olduğu anlatılabilir ve üretim araçları üzerinde toplumsal mülkiyetin ve buna uygun toplumsal ve siyasal yapıların kalıcı kazanımlar sağlayacağı kavratılabilirse ve benimsenirse, kapitalizmin sonuçlarına karşı verilen mücadele, kapitalizme karşı mücadeleye dönüşür.

Bugün giderek artan sayıda işyerinde kapitalizmin sonuçlarına karşı birbirinden kopuk mücadeleler geliyor. Bakalım Türkiye kapitalizmi, bu sorunların bir bölümünü, işçileri sistemin içinde tutacak

biçimde çözebilecek mi. Çözülürse, 1989-1991 sonrasını yeniden yaşarız. Eğer çözemese, alternatif siyasal arayışlar ve kapitalizme karşı çıkma eğilimi güçlenir.

Kapitalizm yalnızca sömürme ve ezme düzeni değildir.

Kapitalizm, Anadolu'nun geleneksel sade yaşamı yerine, gösterişçi ve israfçı tüketimi yaygınlaştırarak da insanlığa zarar vermekte, doğayı tahrip etmektedir.

Kapitalizm, Anadolu'nun geleneksel dostluk ilişkilerini parçalayarak insanları yalnızlaştırmakta ve bencil bireyler haline getirmektedir.

Kapitalizmin sonuçlarına karşı çıkıştan kapitalizme karşı çıkışa geçişte, kapitalizmin bu olumsuzlukları da dikkate alınmalıdır.

Bakalım bu kez işler nasıl gelişecek.